

De Heer Ph. PIEREUSE
Gemachtigd Ambtenaar
B.R.O.H. – Directie voor
Monumenten en Landschappen
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest
CCN-Vooruitgangstraat 80-bus 1
1035 Brussel

U/ref. : DS : 04/PFU/482501
DML : FB2013/00395

O/ref. : GM/BXL2.7/s.534
Bijlage : 1 dossier

Brussel,

Mijnheer de Gemachtigde Ambtenaar,

Betreft : Brussel. Paleis voor Schone Kunsten. Identieke vervanging van de deuren van de H. Le Boeufzaal. Aanvraag van een unieke vergunning. Eensluidend advies van de KCML.
Dossier behandeld door Mevr. Fr. Boelens (DML) en Fr. Remy (DS).

In antwoord op uw brief van 01/03/2013, ontvangen op 04/03/2013, maken wij u het *gunstig eensluidend advies onder voorbehoud* over dat onze Commissie uitbracht tijdens haar vergadering van 13/03/2013.

De Commissie aanvaardt de vervanging van de oorspronkelijke deuren van de concertzaal van het Paleis voor Schone Kunsten door nieuwe deuren met een hogere akoestische waarde en met een uitzicht dat identiek is aan de oorspronkelijke deuren. De details van de nieuwe deuren moeten op bepaalde punten aangepast worden zodat, voor de deurgehelen die dubbele deuren omvatten (en met name de deuren van type A en B), het bestaande ritme van makelaars en deurstijlen behouden blijft. Daarnaast dient ook het principe hernomen te worden van de verschillende maatvoering tussen de – fijnere – makelaars en de – zwaardere – deurstijlen. De aangepaste uitvoeringsdetails moeten ter goedkeuring aan de DML worden voorgelegd. De uitvoeringsdetails van de deurtypes C,D,E, G en I moeten eveneens nog ter goedkeuring aan de DML worden voorgelegd.

Voor de afwerking van de deuren dienen de bevindingen uit eerder uitgevoerd stratigrafisch onderzoek geëerbiedigd te worden (nuances tussen de afwerking van de deur aan de kant van de zaal en aan de kant van de rondgangen?). Proefuitvoeringen en tests zullen worden uitgevoerd om de definitieve afwerkingslagen in samenspraak met de DML te bepalen. Hierbij zal ook gewaakt worden over een coherent uitzicht met de elementen die wel behouden worden.

De Commissie bracht reeds twee principeadviezen uit over de vraag om de bestaande deuren van de Henri Le Boeufzaal te vervangen door deuren met een identiek uitzicht maar met betere akoestische kwaliteiten (adviezen van 16/06/2012 en 14/11/2012). Er werden ook verscheidene vergaderingen georganiseerd om dit voorstel samen te bespreken met de ontwerpers, de bouwheer en de vertegenwoordigers van KCML en DML.

De huidige vergunningsaanvraag formuleert antwoorden op de vragen uit de voorgaande adviezen, en meer bepaald uit het advies van 14/11/2012. In dat advies werd gevraagd andere mogelijkheden te onderzoeken om een deel van de oorspronkelijke deuren te kunnen behouden en te restaureren.

Uit de antwoorden van de ontwerper in de huidige aanvraag, en de toelichting die gegeven werd tijdens de vergadering van 06/02/2013, blijkt dat de optie om een deel van de oorspronkelijke deuren te behouden niet verenigbaar is met een daadwerkelijke verbetering van de akoestische isolatie van de concertzaal. De voornaamste redenen zijn de volgende:

- de deuren en deurlijsten zijn in relatief slechte staat. Hun restauratie en plaatselijke aanpassing of verbetering zal niet leiden tot een significante akoestische verbetering.
- de plaatsing van dubbele deuren op de parterre is niet mogelijk. De hellingen in de oorspronkelijke granito-vloeren kunnen immers om erfgoedkundige redenen niet aangepast worden. De plaatsing van een tweede rij deuren is bovendien niet aanvaardbaar voor de brandweer.
- de plaatsing van hedendaagse akoestische deuren is niet wenselijk: het betreft zeer zware deuren die in een reële situatie steeds minder performant zijn dan laboratoriumtesten aantonen (zeker wanneer ze in een bestaand gebouw geplaatst worden) en die weinig gebruiksvriendelijk zijn. Bovendien acht de ontwerper het in de betrokken ruimtes, die in het Masterplan aangeduid staan als *hoofdruimtes met een hoge historische en architecturale waarde*, niet aangewezen om deuren te plaatsen met een ander uitzicht als wat Victor Horta voor ogen had.

De Commissie heeft de antwoorden onderzocht en is tot de bevinding gekomen dat de identieke vervanging van de deuren van de grote concertzaal in de huidige omstandigheden onvermijdelijk is om de akoestische overlast op de concertzaal in te perken en op een aanvaardbaar niveau te brengen. Ze merkt hierbij op dat een deel van de oorspronkelijke deuren, namelijk degene die niet rechtstreeks op de zaal uitgeven en de deuren van het aanpalende ovaal salon, wel behouden en gerestaureerd worden, wat positief is.

Het voorstel om de meeste deuren van de zaal door nieuwe exemplaren te vervangen en hierbij een groot aantal oorspronkelijke elementen (hang – en sluitwerk, deuromlijstingen, gas-in-lood, lichtbakken, enz.) te recupereren wordt dan ook aanvaard door de KCML. Ze onderschrijft daarbij ook de gewijzigde maatvoering van de nieuwe deurbladen : de voorziene “verdikking” van de deurbladen en aanpalende elementen is immers nodig om de akoestische verbetering te kunnen verwezenlijken.

Inzake de detaillering van de nieuwe deuren, stelt de Commissie echter vast dat de plannen en details van de nieuwe deuren nog een aantal andere wijzigingen inhoudt ten overstaan van de bestaande elementen, meer bepaald in het geval van deurtypes A en B.

Deurtype A (deurgeheelen met 5 deuren, gesitueerd op de parterre): zie plannen PSK02/AR-OP-D.01 en PSK02/AR-P-D.01.

Het bestaande deurgeheel is als volgt samengesteld : dubbele deur met makelaar (= aanslaglijst, Fr.: maclair) – deurstijl- enkele deur - deurstijl – dubbele deur met makelaar.

In de ontworpen toestand voorziet men volgend deurgeheel : dubbele deur met centrale deurstijl – deurstijl – enkele deur – deurstijl – dubbele deur met makelaar (één oorspronkelijke dubbele deur met makelaar wordt vervangen door een dubbele deur met centrale deurstijl).

Aan de kant van de concertzaal zou die nieuwe samenstelling ook een wijziging met zich meebrengen van het uitzicht van de deuren ; het bestaande verschil in dikte tussen de –zwaardere - deurstijlen en de – fijnere - makelaars zou hierbij verdwijnen ten voordele van een uniforme dikte (bestaande makelaar en deurstijl van resp. 4,5 en 7 cm vervangen in het ontwerp door makelaar en deurstijl van 9,4 cm).

Voor **deurtype B** (deurgeheel met 3 deuren, eveneens op de parterre) stelt men een gelijkaardige wijziging voor met eveneens een verschillende in de opeenvolging van makelaars en deurstijlen en in hun de leesbaarheid van die elementen tot gevolg (5 cm voor de makelaar en 7 cm voor de deurstijl in de bestaande situatie worden aan de kant van de zaal herleid tot een uniforme dikte van 9,4 cm voor beide elementen in het ontwerp).

De hier boven beschreven wijzigingen aan de bestaande modellen zijn in het dossier niet gemotiveerd. De ontwerper liet mondeling weten dat dit onder meer te maken heeft met een hogere akoestische performantie die geboden zou worden door deuren met deurstijl (betere aansluiting) dan door deuren met makelaars. De Commissie stelt echter vast dat het systeem met makelaar ook in de ontworpen toestand nog steeds voorkomt in combinatie met het systeem met deurstijl. Aangezien vanuit akoestisch oogpunt de “zwakste schakel” (in dit geval dus de deuren met makelaar) bepalend is voor de globale akoestische prestatie zal de plaatselijke omschakeling naar deuren met deurstijl op dit vlak dan ook weinig voordeel opleveren. Bovendien wordt voor andere deurtypes (bijv. K, H) van de zaal het systeem met makelaar wel hernomen.

De KCML vraagt de ***detailering van de nieuwe deuren van type A en B dan ook beter af te stellen op de bestaande toestand en de opeenvolging van deuren met makelaar en met deurstijl nauwgezet over te nemen van de bestaande toestand. Bovendien moet, aan de kant van de zaal, de dikte van de makelaar naar beneden toe herzien te worden (bijv. ca. 7 cm i.p.v. de voorziene 9,4 cm). De grootste maat (9,4 cm) zal enkel weerhouden worden voor de deurstijlen zodat er een duidelijk verschil waarneembaar blijft met de makelaars en dus ook het bestaande ritme tussen die elementen bewaard blijft.***

De aangepaste uitvoeringsdetails moeten ter goedkeuring aan de DML worden voorgelegd.

De uitvoeringsdetails van de nieuwe deuren van type C, D, E, G en I werden niet aan de aanvraag toegevoegd. Algemeen gelden hier dezelfde principes als voor de andere nieuwe deuren. De Commissie vraagt de details nog ter goedkeuring aan de DML voor te leggen en hierbij te waken over het behoud van de deursystemen zoals hierboven gevraagd voor de deuren van type A en B.

Tot slot vraagt de KCML de afwerkingslagen van de nieuwe deuren verder te analyseren en te documenteren in samenspraak met de DML. Immers, uit eerder stratigrafisch onderzoek zou zijn gebleken dat de deuren oorspronkelijk (?) een andere afwerking hadden aan de kant van de zaal dan aan de kant van de rondgangen (onderzoek L. De Clercq). Het huidige ontwerp voorziet om de nieuwe deuren volledig te vernissen, met een vernis op basis van polyurethaan.

De Commissie vraagt de bevindingen uit het stratigrafisch onderzoek te verifiëren en toe te passen op de nieuwe deuren en daartoe, indien nodig, bijkomende sonderingen en analyses uit te voeren. Ze vraagt op voorhand proefuitvoeringen van de nieuwe afwerkingslagen uit te voeren en ter goedkeuring voor te leggen aan de DML. Daarbij zal er ook over gewaakt worden dat een coherent uitzicht ontstaat met de elementen die wel behouden en gerestaureerd worden. Ook de gelijkmatige veroudering van de afwerkingslagen op bestaande en nieuwe elementen moet daarbij in acht worden genomen.

Tot slot dient in samenspraak met de DML besproken te worden van welke deurtypes (de meest representatieve, bijv. de deurgehelen van de parterre) het wenselijk is om na vervanging een oorspronkelijk element te behouden en op te bergen (liefst in het gebouw zelf).

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

M. -L. ROGGEMANS
Voorzitter

kopie : BROH – DML : Mevr. Fr. Remy